

проблематика валидності, стандартизації і інтерпретації рисуночних тестів. На основі сучасних підходів в психодіагностиці автори розглядають можливість об'єктивізації цих діагностических методик, в частині «Рисуночного теста Вартега» і приводяться дані його валидності. По мненню авторів цей інструмент здатен виступати в якості засобу експрес-діагностики і замінити інші тести.

Ключеві слова: психодіагностика, валидність, можливості інтерпретації, рисуночний тест, проекція, архетип, особистісні характеристики, тривожність, застенчивість, дошкільники, мовні порушення.

Valyavko S.M., Knyazev K.E., Knyazeva A.A. Diagnostics of personal development features of preschool children with speech dysontogenesis by «Wartegg drawing test»

Modern special psychology and pedagogy are more addressed to individually-personal development models. Knowledge of the features of this development allows for adequate remedial developmental trajectory effects and better considers children special educational needs by specialists. The article focuses on the problems of validity, standardization and interpretation of drawing tests. Authors based on modern psychodiagnosis approaches consider the possibility of objectification of these diagnostic techniques, including «Wartegg drawing test» and presents data on its construct validity. According to the authors, this tool is able to act as a means of rapid diagnosis and replace other tests

Keywords: psychognosis, validity, capabilities of interpretation, drawing test, projection, archetype, personal attributes, anxiety, preschoolers, speech disorders.

Стаття надійшла до редакції 01.02.2014

Статтю прийнято до друку 01.03.2014

Рецензент д.п.н., проф. Шеремет М.К.

УДК:376.091.33-051-056.263:159947.5

АКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ЕФЕКТИВНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ-СУРДОПЕДАГОГІВ ДО НАВЧАННЯ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Гренюк Л.С.

кандидат психологічних наук, доцент

У зв'язку з введенням активних методів навчання в навчальний процес, можна наголосити на тому, що «через АМН вирішується одне з найбільш складних питань стимулювання початкової діяльності, де існує прямий і зворотній постійний перехід від зовнішніх стимулюючих форм до внутрішніх мотивів. Це пов'язано з такими структурними характеристиками АМН: 1) вимушеність активності студентів; 2) співставлення часу активності студента і викладача; 3) розподіл завдань за наявністю однієї мети; 4) самостійне творче ухвалення рішень студентами; 5) самостійність студента в обробці та виборі варіанта рішень; 6) постійна взаємодія студентів і викладачів через прямі й зворотні зв'язки [7,с.10]».

З метою удосконалення підготовки студентів-сурдопедагогів нами пропонувалося проектувати навчальний процес в університеті на таких принципах:

1. На принципі інформованості, організацію навчального процесу, який повинен забезпечити студентам представлення повного обсягу знань про наявність теоретичних шкіл і шляхи трансформування у педагогічні завдання творчого типу. При цьому у процесі підготовки фахівців мають бути представлені в повному обсязі методичні підходи до розв'язання завдань за їхніми типами.

2. Принцип трансформації. Навчання студентів-сурдопедагогів повинне будуватися на основі такої організації, в якій студент міг би відтворити зразок на теоретичному та практичному рівні, вийти за рамки зразка.

3. Принцип переробки (варіативності). У навчанні доцільно надавати варіанти рішень. Оскільки видозміна багатоваріантна і залежить від індивідуальних проявів дітей з вадами слуху, то видозміни за варіантами несуть загальний позитивний запас корекційного впливу [8,с.10].

Важливо зазначити, що освітні технології спираються на окремі складові дисциплін, в той час як формування професіонала є системним, а не розрізненим. Підготовка студентів-сурдопедагогів пов'язана, по-перше, з тим, щоб інформація надавалась системно, а по-друге, інформація повинна стати зразком, особистісним надбанням студента.

Реалізація принципів трансформації та варіативності, наприклад, пов'язані із знаковою основою змісту дисциплін, що вивчаються студентами-сурдопедагогами, два типи знаків, виступаючи як (наприклад, цифрова, формульна і мовна) повинні бути переведені у деталізацію знаків: знаки звичайного розуміння, знаки узагальненого уявлення, системні.

Іншими словами, переведення однієї і тієї ж сутності на різний рівень складності дає можливість в майбутньому, в професійній діяльності, усвідомити структурно нове явище, тобто проаналізувати його на різних рівнях і різними засобами. Це збільшує діапазон початкової інформації про наявне явище, заповнює через перехід на інші знаки існуючі пропуски, і тому виводить людину як професіонала, на іншій, вищій рівень ухвалення рішень, робить його мобільним і спрямованим на вирішення сьогоденних і стратегічних завдань,

ставить його в умови високопрофесійної можливості керівництва групою інших професіоналів.

Розвиток особистості студента-сурдопедагога, безпосередньо пов'язаний зі знаком, а знак з навчанням.

Дотримання і впровадження такого типу освіти пов'язане, з реалізацією таких принципів навчання як: 1) принцип переведення викладачем матеріалу з практичної площини в теоретичну; 2) принцип реалізації суб'єкт-суб'єктного підходу в навчальному процесі; 3) принцип переведення із зовнішнього оцінювання у внутрішню мотивацію; 4) принцип переходу від закритих завдань до відкритих педагогічних завдань творчого типу; 5) принцип зміни знаку; 6) принцип кодування і перекодування[9,с.10].

У зв'язку з недостатністю суто наукових досліджень з проблеми підготовки студентів-сурдопедагогів, доцільно проаналізувати певні фрагменти галузевого стандарту вищої освіти (автори І.П.Колесник, В.Є.Турчинська, Є.П.Синьова, Л.І.Фомічова, М.К.Шеремет), які безпосередньо пов'язані з проблемою мотивації та відображають зміст сурдопедагогічної діяльності. Тобто, галузеві стандарти виступають одночасно ціллю і змістом, який має бути засвоєний студентами-сурдопедагогами. До них у галузевих стандартах віднесені: вивчення дітей з вадами слуху, визначення студентами рівня освітньої підготовки осіб з вадами слуху, формування студентами мовленнєвої діяльності осіб з вадами слуху; реалізація лінгвістичних основ навчання мови учнів з вадами слуху; формування студентами-сурдопедагогами в учнів певного обсягу знань і умінь: навичок сприймання усного мовлення; мовно-рухових комплексів, що відповідають певним одиницям мови з постановки, автоматизації диференціації звуків; правильної вимови звуків в складах, словах, фразах, реченнях та ін.

Відповідно до галузевого стандарту проаналізуємо нижче зміст підготовки, який впливає на рівень вираженості пізнавальних, професійних мотивів.

Так, студенти-сурдопедагоги мають з метою формування мовленнєвої діяльності в учнів з вадами слуху, на основі комплексного підходу до вивчення і формування мовленнєвої діяльності та враховуючи її своєрідність і особливості формування, забезпечити у подальшій своїй професійній діяльності оволодіння учнями з вадами слуху, яких вони будуть навчати та виховувати, загальними та специфічними видами мовленнєвої діяльності, а саме: слуханням, говорінням, читанням з губ тощо.

Можна зробити висновок, що мотиваційна готовність студентів-сурдопедагогів опосередкована сферою знань лінгвістичного напрямку, навчання мови, коли студент-сурдопедагог організовує за напрямом формування у дітей умінь використовувати в мовленнєвій діяльності одиниці мови, вчать дітей оволодівати уміннями розуміти мовлення і породжувати його за допомогою засобів мови.

Тому, окрім всіх інших ґрунтовних знань, студенти-сурдопедагоги повинні вільно оперувати психолінгвістичним матеріалом в цілому, знати періодизацію мовленнєвого розвитку дитини в нормі онтогенезу та в умовах дизонтогенезу, тобто дитини з вадами слуху, вміти формувати у дітей фонетичну, лексичну, граматичну сторони мовлення. У подальшому, це дасть можливість студентам-сурдопедагогам на основі комплексного підходу до розвитку мовлення і мовленнєвої діяльності учнів з вадами слуху, індивідуально визначати корекційні напрямки в індивідуальному підході в рамках реабілітації глухих та слабочуючих дітей.

Щоб студенти-сурдопедагоги могли у майбутньому забезпечити таку систему корекції, яка б впливала ефективно на динаміку оволодіння мовою і мовленням дітьми з вадами слуху, студенти-сурдопедагоги мають усвідомити засоби мови, які забезпечують мовленнєву діяльність, а також знати, як оволодіння мовленнєвою діяльністю впливає на розвиток мовлення. Саме занурення у такий зміст опосередковує формування у студентів-сурдопедагогів мотивації до сурдопедагогічної діяльності.

Важливо, щоб студенти-сурдопедагоги на основі знання видів і форм мовлення та їхніх психологічних характеристик, навчились формувати в учнів з вадами слуху уміння користуватися різними видами і формами мовлення та їхнім поєднанням (словесним та жестовим; усним; монологічним і діалогічним; писемним; дактильним та жестовим).

Студенти-сурдопедагоги під час проведення на педагогічній практиці уроків мають забезпечити формування у дітей максимальної виразності мовлення; вчити учнів, забезпечуючи на практиці високий результат корекції, що може бути досягнутим лише за умов оволодіння студентами-сурдопедагогами такими професійними якостями як озброєння знаннями з фонетики, відомостями про механізми мови, про особливості її фонетичних елементів при слуховому і тактильно-вібраційному сприйманні дітьми мовних сигналів. Студенти-сурдопедагоги мають розуміти закономірності оволодіння дітьми навичками читання з губ.

При цьому студенти-сурдопедагоги, спираючись на збережені у дитини з вадами слуху аналізатори і спираючись на здібності учнів до наслідування мають вміти викликати у дитини активізацію рухів мовних органів; розвивати артикуляцію, відбирати продуктивні види до її формування, закріплювати, автоматизувати вимову. Тобто, студенти-сурдопедагоги мають домагатися утворення стійкої автоматизованої навички рухів мовних органів, що лежать в основі правильної вимови звуків, опанування усним мовленням.

Мотиваційна готовність студентів-сурдопедагогів пов'язана також з такими професійними компетенціями,

як: компетентність з методики формування вимови, що проявляється у оволодінні студентами-сурдопедагогами підходів до навчання дітей правильному, тривалому економічному видиху, характерному для нормального мовлення; навчання дітей користуватися голосом нормальної сили і висоти без різкого спотворення тембру; самостійно регулювати силу голосу відповідно наголосу та залежно обставинам; тренування глухих і слабочуючих дітей активно і сміливо вступати в усно-мовленнєвий контакт з чуучими, при цьому постійно контролюючи власну вимову, що забезпечувала б виразне мовлення, зрозуміле для оточуючих у ситуації спілкування.

Щоб усне мовлення глухої та слабочуючої дитини було виразним і могло задовольняти їхню потребу у спілкуванні, студенти-сурдопедагоги повинні вміти формувати у дітей з вадами слуху правильну артикуляцію окремих звуків: голосних та приголосних, вміти навчити дитину вимовляти слова злитно, голосом правильної висоти і сили, голосом нормального тембру, зберігаючи темпо-ритм мовлення, формувати у дітей уміння розподіляти дихальні паузи при вимові довгих фраз, відтворювати правильне виділення словесного наголосу у словах з різною кількістю складів, навчити дітей диференціювати близькі за артикуляцією звуки, правильно вимовляти у засвоєних за змістом словах збіг приголосних, пом'якшувати приголосні, вимовляти словосполучення та фрази. В цілому, студенти-сурдопедагоги повинні вміти привчати дітей до постійного самоконтролю над власною вимовою.

Отже, використання активних методів навчання свідчить про те, що вони позитивно впливають на формування мотивації студентів до навчання та професійної діяльності.

Література

1. **Бондар В.І.** Дидактика: ефективні технології навчання студентів. – К.: Вища школа, 1996. – 129 с. 2. **Бондар В.І.** Проблеми корекційного навчання у спеціальній педагогіці. – К.: Наш час, 2005. – 176 с. 3. **Бондар В.І.** О подготовке дефектологических кадров в Киевском пединституте // Дефектология. – 1983. – № 4. – С. 69-71. 4. **Вербицкий А.А.** Развитие мотивации студентов в контекстном обучении. – М.: АСАДЕМИА, 2000. – 200 с. 5. **Гальперин П.Я.** Психология как объективная наука: избранные психологические труды. – М.: Инт-т практ. психол. – Воронеж, 1998. – 622 с. 6. **Леонтьев О.М.** Психологические механизмы мотивации учебной деятельности. – Новосибирск, НГПИ, 1987. – 92 с. 7. **Фомичева Л.И.** Теоретичні підходи проектування навчання студентів в рамках Болонської системи // Инновационные технологии в образовании. – Симферополь: МОН АРК, ЦРОНИ, 2009. – С. 271-274. 8. **Фомичева Л.И.** Развитие интеллекта та проектування навчання: чуучі, глухі, слабочуючі дошкільники. – К.: Міжнародна фінансова агенція, 1997. – 234 с. 9. **Фомичева Л.И.** Теоретические подходы к обеспечению перехода высшей школы в Украине на Болонскую систему // Mokytojų ugdymas. Mokslo darbai. Šiaulių universitetas. – 2009. – Nr. 12 (1). – S. 60–70.

References

1. **Bondar V.I.** Didactics : effective learning technology students. - K. : High School , 1996. - 129 p. 2. **Bondar V.I.** Problems correctional education in special education . - K.: Our Time , 2005. - 176 p. 3. **Bondar V.I.** Preparation defektolohycheskyh personnel in the Kiev pedynstytute // Defektolohyya . - 1983 . - № 4. - P. 69-71 . 4. **Verbitsky A.A.** The development of motivation of students in contextual learning. - Moscow: ASADEMIA , 2000. - 200 p. 5 **Halperin P.Y.** How ob'ektyvnaya science Psychology : Psychological Favourites Proceedings . - Moscow: Int -t Pract. Psychology. - Voronezh , 1998. - 622 p. 6. **Leontiev O.M.** Psychological Mechanisms motivation uchebnoy activities. - Novosibirsk , NHPY , 1987. - 92 p. 7. **Fomicheva L.I.** Theoretical approaches to designing student learning as part of the Bologna system // Ynnovatsyonnye technology in education . - Simferopol : MON CAR, TSTRONY , 2009. - P. 271-274. 8. **Fomicheva L.I.** The development of intelligence and design education : hearing , deaf, hard of hearing preschool children. - Kyiv: International Finance Agency , 1997. - 234 p. 9. **Fomicheva L.I.** Theoretical Approaches to obespechenyyu junction schools High society in Ukraine to Bolonskuyu system // Mokytojų ugdymas. Mokslo darbai. Šiaulių universitetas. - 2009. - Nr. 12 (1). - S. 60.

Гренюк Л.С. Активні методи навчання як ефективні умови формування мотивації студентів-сурдопедагогів до навчання та професійної діяльності

В статті розглядаються умови формування мотивації студентів-сурдопедагогів до навчання та професійної діяльності здійснювалось в рамках активних методів навчання (АМН), які мають нові якості в силу: а) систематизацією змісту представленого в імітаційній моделі сурдопедагогічної діяльності; б) відтворенням структури і функцій професійної діяльності сурдопедагога в ігровій моделі; в) наближенням ситуації навчального процесу до реальних умов, у зв'язку з чим, через практичне застосування знань, забезпечується перехід студента-сурдопедагога від пізнавальної мотивації до професійної. Форма надання завдань експерименту набувала насичення змістовою наповненістю через: вибір об'єкта гри; дослідження закономірностей моделі; через попередню розробку процедури гри; розробку системи стимулювання; розробку документообігу; розробку процесу гри; експериментальні висновки і корегування. Результат виділення сутності завдань через форму АМН контролювався визначеними відповідними психологічним підходами: імітаційного моделювання умов і динаміки сурдопедагогічної діяльності; ігрового моделювання; спільної діяльності учасників за різними завданнями при збереженні єдиної мети; вимушеності діалогічного спілкування студентів для координації дій; творчо спрямованого процесу розгортання професійного сурдопедагогічного змісту; збереження двоплановості діяльності студента-сурдопедагога через імітаційно-ігрову та професійну діяльність.

Ключові слова: методи, навчання, професіоналізм, студент-сурдопедагог, мотив, мотивація, особистість, експеримент, професійна діяльність.

Гренюк Л.С. Активные методы обучения как эффективные условия формирования мотивации студентов-сурдопедагогов к обучению и профессиональной деятельности

В статье рассматриваются условия формирования мотивации студентов - сурдопедагогов к обучению и профессиональной деятельности осуществлялось в рамках активных методов обучения (АМН) , которые имеют новые качества в силу: а) систематизацией содержания представленного в имитационной модели сурдопедагогической деятельности б) воспроизведением структуры и функций профессиональной деятельности сурдопедагога в игровой модели в) приближением ситуации учебного процесса к реальным условиям, в связи с чем, через практическое применение знаний, обеспечивается переход студента-сурдопедагога от познавательной мотивации к профессиональной. Форма предоставления задач эксперимента приобретала насыщенности содержательной наполненности через: выбор объекта игры, исследования закономерностей модели, через предварительную разработку процедуры игры; разработку системы стимулирования; разработку документооборота; разработку процесса игры ; экспериментальные выводы и корректировки. Результат выделения сущности задач через форму АМН контролировался определенными соответствующими психологическим подходами: имитационного моделирования условий и динамики сурдопедагогической деятельности; игрового моделирования; совместной деятельности участников по разным задачами при сохранении единой цели; вынужденности диалогического общения студентов для координации действий, творчески направленного процесса развертывания профессионального сурдопедагогической содержания, сохранение двоплановости деятельности студента - сурдопедагога через имитационно - игровую и профессиональную деятельность .

Ключевые слова: методы, обучение, профессионализм, студент-сурдопедагог, мотив, мотивация, личность, эксперимент, профессиональная деятельность.

Greniuk L.S. Active learning techniques are effective as conditions of the motivation of students surdopedahohiv learning and professional activity

he article deals with conditions of the motivation of students surdopedahohiv learning and training activities carried out within the framework of active learning (AMS), which have new money into force : a) the systematization of the content presented in the simulation model surdopedahohichnoyi activity , b) the reproduction of the structure and function of professional activity surdopedahoha in game model , c) approach the situation of the educational process to the real conditions , and therefore , through the practical application of knowledge, provided the transition from student surdopedahoha cognitive motivation to professional . Form of task saturation experiment acquired semantic fullness through: the selection of games; investigation of the model, through the development of preliminary procedures of the game , the development of incentives , development workflow , the development process of the game , the experimental findings and adjustments. Results highlight the nature of tasks through the form of AMS controlled by certain relevant psychological approaches : simulation conditions and dynamics surdopedahohichnoyi activities, game modeling joint action by different tasks while maintaining a common goal ; vymushenosti dialogic communication students to coordinate , creatively directed the deployment of professional surdopedahohichnoho content preservation dvoplanovosti business student surdopedahoha through simulation- gaming and professional activities.

Keywords: methods of training, professionalism, student surdopedahoh, motive, motivation, personality, experiment, professional activity.

Стаття надійшла до редакції 01.02.2014

Статтю прийнято до друку 10.03.2014

Рецензент: д.психолог.н., проф. Фомічова Л.І.

УДК: 376.06

ПРОСТІР ВІДНОСИН В ТЕОРІЇ І ПРАКТИЦІ КОРЕКЦІЙНОЇ ТА ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНОЇ ДОПОМОГИ

Дем'яненко Б.Т.

кандидат медичних наук, доцент

Останніми роками в психотерапевтичній літературі часто використовується термін «психотерапевтичний простір» [1, с. 464-473]. Це поняття здебільшого розуміється у сенсі взаємовідношень між психотерапевтом та клієнтом, але також має значення і в сенсі «внутрішнього простору» психотерапевта та клієнта. Раніше, зокрема в віковій психології, педагогічній психології, цей термін звичайно використовували для позначення життєвого шляху людини. Так, Зінченко В.П. [4, с. 3] вважав, що людина живе у просторі часів: у минулому, сучасному, майбутньому і паралельному часі, опинаючись час від часу взагалі поза часом. В якому б з часів він не знаходився, в ньому присутні (він присутній) всі три кольори часу. Сучасне без домішок минулого та майбутнього викликає жах, страхи. Точніше, кожен момент людського життя є елементарною, віртуальною, звичайно, одиницею вічності. В разі, якби це було інакше, в людини ніколи не склалося уявлень про вічність. Таким чином, всі часи що пережито, засвоєно та здолані види часу, як, власне, і види простору, що вона опанувала, людина носить із собою. Їх віртуальність не повинна стати на перешкоді. Вони сприймаються як такі, що є більш реальними за власне реальність.

В психотерапевтичній практиці відносини між терапевтом та клієнтом розуміються по різному. В психоаналізі, як об'єктна присутність терапевта [1, с. 464], особливо на початкових етапах терапії. В такому випадку психоаналітик бере на себе всі фантазії та бажання клієнта. Психотерапевт є своєрідним «білим